

ЯНАТА ОЛЕКСАНДР
АЛОЇЗОВИЧ

Горстия Дарія 1-ВС

❖ *Олексáндр Алоїзович Яна́та (*
28 травня 1888, Миколаїв — †
1938, Коліма) — український
агроном і ботанік чеського
походження. Дійсний член АН
УРСР і НТШ. Чоловік Наталії
Осадчої-Янати.*

❖ *Яната Олександр Алоїсович*
народився в м. Миколасві у сім'ї
садівника.

❖ По закінченні Київського політехнічного інституту працював як агроном у Криму і Харкові, 1917 секретар Українського Військового Комітету Південно-Західного Фронту, з 1928 у Києві, викладав в університеті і був секретарем Українського Наукового Товариства та одним з засновників «Українського ботанічного журналу»; з 1928 року був ученим секретарем Сільськогосподарського наукового комітету України (СГНКУ) та керував його Ботанічною Секцією і редагував «Вісник сільськогосподарської науки».

❖ Після ліквідації СГНКУ 1928 професор сільськогосподарського інституту в Харкові, там організував і очолював Інститут прикладної ботаніки й Інститут рослинництва. 15 березня 1933 року постановою президії Української сільгоспакадемії О. А. Янату за «протягнення» буржуазних теорій в області «боротьби з бур'янами» звільнено з роботи в Інституті захисту рослин. Того ж року заарештований. 1938 загинув на засланні на Колимі. Реабілітовано вченого 10 червня 1964 року, дякуючи клопотанню «Української радянської енциклопедії».

ПРИРОДООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

❖ *Навчаючись на агрономічному факультеті політехнічного інституту, він створив у 1909 році студентський гурток природознавців, а пізніше — Миколаївське товариство любителів природи.*

❖ *О. Яната — один з організаторів заповідників Конча-Заспа та Канівського, його зусиллями вдалося врятувати від розорювання Холмівський степ. Олександр Яната один з авторів визначаючого природоохоронного політику України двадцятих років декрета «Про охорону пам'яток культури та природи», затвердженого ВУЦІВ та СНК УРСР 16 червня 1926 р. Особливу увагу приділяв вчений захисту заповідника Асканія-Нова, де працював науковим консультантом.*

❖ У 1925 році ним підготовлено
разом з комісією президента
ВУАН академіка В. І.
Липського, науково обґрунтовані
рекомендації щодо покращання
заповідної справи в Асканії.

БОТАНІЧНА НОМЕНКЛАТУРА

- ❖ Ще перед першою світовою війною О.Яната під час ботанічних досліджень присвячено збирав природні назви рослин. Згодом він став ініціатором широкого розгортання термінологічної роботи Українським науковим товариством, підтримуючи цю діяльність не лише в ботаніці, але й в інших галузях. У 1918 році О.Яната очолив ботанічну підкомісію при Товаристві, а в 1921-25 роках був головою ботанічної секції ІУНМ, яка працювала над укладанням Словника ботанічної номенклатури. У словнику кожному виду здебільшого відповідає кілька (іноді до сотні) народних назв-синонімів. Для майже двох тисяч видів рослин і грибів наведено близько 8 тисяч їх українських назв. Фаховий рівень словника був дуже високий. Українська ботанічна номенклатура, що її використовують тепер (ідеться про позитивні аспекти), ґрунтується, головним чином, на доробку укладачів цього словника.
- ❖ Після видання Словника ботанічної номенклатури настав період планового нищення термінологічних здобутків ІУНМ, розпочатий офіційною кампанією деукраїнізації всіх ланок науки й освіти, що широко розгорнулася у 1930-х роках. Інститут було ліквідовано, а укладачів ботанічної номенклатури О.Янату та О.Курило - репресовано.

ПРАЦІ

❖ *Праці про рослинність Південної України й Криму, про ботанічну районізацію України, в галузі насінництва й ґрунтознавства, про українську ботанічну термінологію, автор словника ботанічної термінології (1928). Лише частина праць Янати появилася друком, зокрема його визначник «Флора України» вийшов цойно після його арешту і не під його прізвищем (як 1 том «Флори УРСР»). Загалом його перу належить близько 500 публікацій. Переважну більшість втрачено. Їйого найфундаментальніші праці, насамперед з народної ботанічної номенклатури, Наталя Осадча-Яната вивезла до Сполучених Штатів, де її видала.*

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ